

Samhällsbyggnadskontoret/Gatu- och parkenheten

Handläggare: Peter Rågdahl
Titel: Parkingenjör
E-post: peter.rågdahl@norrtalje.se

Till: Kommunstyrelsen

Rapportering av initiativ - Uppdra till samhällsbyggnadskontoret att ändra standard för bruksgräsmattor till ängsmarker där detta är lämpligt

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens samhällsbyggnadsutskott föreslår:
Kommunstyrelsen beslutar att godkänna rapportunderlaget kopplat till initiativet med titeln "Uppdra till samhällsbyggnadskontoret att ändra standard för bruksgräsmattor till ängsmarker där detta är lämpligt" och anser att uppdraget är slutfört.

Sammanfattning

Ett initiativ med titeln "Uppdra till samhällsbyggnadskontoret att ändra standard för bruksgräsmattor till ängsmarker där detta är lämpligt" har tilldelats gatu- och parkenheten i Mål och budget 2024–2026 under målområde 1.2. en effektiv verksamhet. Gatu- och parkenheten har tagit fram en ängsrapport som redovisas i bilaga 1. Den kommer att kunna fungera som en handbok för omställandet av en del grönytor till ängar.

Ärendet

Ett initiativ med titeln "Uppdra till samhällsbyggnadskontoret att ändra standard för bruksgräsmattor till ängsmarker där detta är lämpligt" har tilldelats gatu- och parkenheten i Mål och budget 2024–2026 under målområde 1.2. en effektiv verksamhet.

Att ställa om kortklippta ytor till äng kopplar tydligt till kommunens miljö-och klimatstrategi. Fler ängar kan stärka den biologiska mångfalden och samtidigt skapa välbefinnande och ett rikt liv för kommunens invånare. Dessa kan också minska utsläppen av växthusgaser och bidra till en mer cirkulär ekonomi.

En ängsrapport har tagits fram, se bilaga 1, som lägger grunden för en strategi att utifrån ett helhetsperspektiv ta tillvara på ängens potential kopplat till exempelvis lek- och upplevelsevärden, mötesplatser och estetiska värden i urbana miljöer. När ekosystemtjänster gestaltas med tillägg som sittmöbler, bioinstallationer och lekelement skapas både ekologiska, naturpedagogiska och sociala värden samtidigt som ytorna fortsätter uppfattas som attraktiva och omhändertagna.

Utifrån ett ekonomiskt perspektiv där fler ängsytor kräver färre resurser inom grönytedriften, kan det medföra att de ovanstående positiva aspekterna hamnar i skymundan där fokus i stället bör ses utifrån hur kommunens omställning till äng kan skapa social-ekologiskt värdefulla platser. Ängsomställningen kan kopplas till kommunens generella arbete med att öka den biologiska mångfalden och skapa mer attraktiva miljöer för invånarna.

I rapporten finns tre konceptuella exempel på hur ytor kan ställas om, och dessa är tänkta att kunna bli pilotprojekt.

I valet av vilka bruksgräsytor som bör bli ängsytor är det viktigt att både biologiska faktorer, skötsel och sociala aspekter tas med. Det krävs ett helhetsperspektiv kopplat till befintlig ängsmark i kommunen samt andra pågående projekt. På så sätt kan ett nätverk av ängar skapas så att de nya ängsytorerna ger så stor pedagogisk och biologisk nytta som möjligt. Vägkanterna är också viktiga att få med då de skapar den gröna infrastrukturen och möjliggör för arter att sprida sig i landskapet. Kartläggningen och arbetet med hur de ekologiska värdena längs vägarna kan stärkas ytterligare bör därför samordnas med omställningen av fler bruksgräsytor till äng.

Utifrån de biologiska förutsättningarna och mikroklimat, går det att grovt dela upp bruksgräsytorerna i två underkategorier:

- Skötsel-fokuserade ytor:
Dessa är relativt enkla att ställa om genom förändrad skötselrutin.
- Mer insatskrävande ytor:
Dessa kräver mer än förändrad skötsel för att få till ängsliknande karaktär, exempelvis för att ytan inte är så artrik i nuläget och/eller för att marken är näringsrik.

För att öka artrikedomen kan det behöva sås in fler arter och/eller plantera pluggplantor. En inventering av bruksgräsytorerna utifrån ett biologiskt perspektiv (artrikedom, arttäthet med mera) är en bra utgångspunkt som kan kombineras med ytornas lämplighet att ställa om utifrån ett socialt perspektiv. Samlas detta i kommunens kartverktyg finns en bra grund för att välja ytor.

Långt ifrån alla bruksgräsmattor passar för att ställa om till ängar och därför är det av vikt att kommunen undersöker hur artrikedomen och arttätheten kan ökas med andra förändringar i skötseln av bruksgräsmattor.

Medarbetarna som arbetar med drift av grönytor bör, tillsammans med entreprenör, undersöka vilka möjligheter som finns att tillåta en flexibilitet och variation över tid avseende hur och när en ängsyta klipps. Detta möjliggör varierande mönster och utseenden olika år vilket kan öka upplevelsevärdena och gör det också lättare att ha "testbäddar" där olika metoder kan jämföras och utvärderas. Ett klimat i förändring medför också nya förutsättningar och större flexibilitet i skötselrutinerna och kan spara resurser och gynna den biologiska mångfalden.

Gatu- och parkenheten kommer verka för att ställa om en del grönytor till ängar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom gatu- och parkenheten i samråd med kommunekolog.

Ekonomiska konsekvenser

Ur ett ekonomiskt perspektiv kan det innebära en något dyrare kostnad i början av omställningen från bruksgräsmatta till äng. Kostnaden beror också på vilken kategori på äng som önskas uppnås.

Genom att minska klippningen på delar av bruksgräsmattor så kommer dessa att omvandlas till äng naturligt men det kommer att ta längre tid än om ängsytan anläggs på ett sätt som snabbar upp övergången. På längre sikt förväntas driftkostnaden minska då ängsytor innebär färre klippningar per säsong.

Konsekvenser för barn

Ängar skapar naturligt lekvänliga ytor som även kan användas i ett pedagogiskt syfte och ge ytterligare kunskap om djur- och natur och dess vikt för biologisk mångfald. Många av dagens äldre har minnen förknippade till sina barndomsupplevelser där ängar kopplar till tidigare generationers arbeten i bondesamhällen och umgänge över generationsgränserna och i samband med detta kan fler ängar bidra till framtida minnen för dagens barn.

Landsbygds- och skärgårdsperspektiv

Det finns kulturhistoriska kopplingar till ängar och bibehållandet till biologisk mångfald.

Anna Keskitalo
Samhällsbyggnadsdirektör
Samhällsbyggnadskontoret

Karin Tarre Olthoff
Gatu- och parkchef
Gatu- och parkenheten

Bilaga

Bilaga 1 - Ängsrapport

Beslut skickas till

Handläggare/Samhällsbyggnadskontoret
Samhällsbyggnadsdirektör/Samhällsbyggnadskontoret
Kommunekolog/Samhällsbyggnadskontoret
Gatu- och parkchef/Samhällsbyggnadskontoret
Gatupark (gatupark@norrtaälje.se)
Ekonomidirektör/Kommunstyrelsekontoret
Controller/Kommunstyrelsekontoret
Koncerncontroller/Kommunstyrelsekontoret